

Előfizetési díj.

Videó postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre 15 frt.
Félévre 8 frt.
Negyedévre 4 frt.
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Bel-királyi utca 28-ik szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet” jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamába lép. A közönség pártolását kiérdemlendő, a közöbajnak kívánunk eleget tenni, midőn lapunkat mérsékelt áremeléssel tetszősebb és nagyobb alakban új betűkkel állítjuk ki.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egy évre 15 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legzélszerűbben postai utalvánnyal alólított könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés utá tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

Pénzügyeink.

A kolompoló zaj, az égre kiáltó sív, a jajveszékés bizonyos részlől jóslót pörügyi bukásunk felett, hamarabb, mint hittik, kezd leszállani való értékére. Ellenségeink künn és amazoknál gonoszabb jó irántuk benn elidegenítették és bizalmatukban tették a külföldet irányunkban s felzúdították, felingerelték ennaga ellen a belföldet. Kapva-kapott az uralkodó többség ellenségeink minden madara a jóízű kortesfalatnak, meret zavart pénzügyeink aggasztó volta jutott számukra. Egyik sem gondolt arra, hogy az állam netalán bukása közös bukásunk, hanem kész volt mindenik a haza veszedelméből fegyvert kovacsolni: önző pártrendek számára; sőt a balközép egyik koloposa, Csernátorny úr nem rég kijelentette, hogy ez elvek másodrangú szerepet fogak játszani a választásokkor a baloldalmi ködösben, mivel maga a szomorító pörügyi állapot elég kortesanyag a balközép többségre juttatására. Ily barátjainak az országunk a mi ellenzéki honfiaink. Nem azt tekintették és tekintik ők, hogy egyetlen férfiak, ki közöttük képeség birt pénzügyeink vezetésére, ezen ügyeket már kezeli is, hanem azt, minő

„KELET” TÁRCZÁJA.

PUNIN ÉS BABURIN.

Elbeszélés.

Ira:

TURGÉNJEV JÁN.

(1837.)

(Polytás).

— Nő hisz azon esetben, hát még Stein János nem fejezte be megkezdett mondatát, de helyet én gondolatban így egészíték ki:

— Csak gyermek ön! Isten önrel — szólkéfszóval s kisiettem az ajtón.

Epen ki akartam lépni a kapun az utcára, midőn Muzaa hirtelen utánam fordulva, eg összehajtott papírdarabot nyomott markomba s azzal ismét eltűnt. Az első utca-lánjánál szótombot a papírt s csak nagy fátalsággal birtam kibetűzni a következő írona sietve odavetett néhány sort:

— Mindenszentekre kérem önt, — írta Muzaa — jöjjön elholnap reggeli mise után a Sándor kertbe, a Kutaffi torony mellett, várni fogott önre s reményem, nem fogja visszautasítani kérésemet, kérem ne tegyen szerencsélenné, okvetlen beszéltem kell önrel

kortességgel lehetne használni uralomra jutásuk céljából, habár a fegyver alatt az országának nyaka szakad is.

Ugy akarta azonban a nemesis, hogy ép Ghiczy Kálmán legyen a férfi, ki összerombolja egykori pártjának pénzügyi bukásunkra épített fellegvárát. A pénzügyminiszternek a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén tett s alább kivonatlag ismertetett nyilatkozata bizonyára nagy megnyugtatóra szolgált minden olyan magyar állampolgárnak, ki káröröm helyett aggodalommal veszi pénzügyi viszonyainak napról-napra történt rosszabbra fordulását. Egyszerre biztató reményességként merül most fel előttünk Ghiczy Kálmán jelentése, mely szerint jelenleg negyven négy millió felett rendelkezik az államkincstár; deficitünk a berételekhez mérve ugyan elég nagy lesz, mivel 25 milliót fog tenni, de ezen mennyiség névleges csupán, mivel tekintélyes részt az említett pénzügyi felelős fogja fedezni.

A pénzügyminiszter jelentése szerint a legutóbbi kölcsönből még 32 millió frt áll ez évben rendelkezésére, ezen felül az állampénztár ez időszert 12 millió pénztári készlettel bír, mi még nem történt 1869 óta; ebből láthatólag az 1872-ik évről a fedezetről teljesen gondoskodva volna, a pénzügyminiszter azonban nem akarja ez évre is folytatni az adósság csinálást s így a 32 millió forintból semmit sem akar igénybe venni, hanem a 12 millió pénztári készlethez szükséges 13 milliót az új adók által kívánja fedezni. E szerint a jövő évre már remélhetőleg helyreáll a pénzügyi egyensúly.

A mint tehát ezekből látszik, teljesen kimaradt az ellenségeinktől várt pénzügyi catastropha, ellenkezőleg még ez évben helyre fog állítani az egyensúlyt; nagy valószínűséggel bekövetkezik még ez évben az, mit senki sem bátor kodott volna előre remélni, hogy t. i. adósságcsinálás, voltaképpen az előirányzott adók mellett deficit nélkül huzzuk ki a jelenlegi évet.

Ez ugyan még nem azt teszi, hogy márépen semmi baj pénzügyeinkben, ergo bibamus, mivel nagy adósságaink, a behozandó adók mindenesetre nagy súlylyal nehezdednek reánk s mindennekfelett az új adók meg ehetősen elszegényedett lakosságunkra nézve csak hírből is terhesek s különösen ártalmasok a kiegyezés pártjának népszerűségére nézve.

De e tekintetben is gondoskodva van már róla, hogy a lelkiismeretlen igazság, melyet a behozandó adókkal az ellenzék folytat, lehetőleg élet veszítse. A pénzügyminiszter azon javaslatát, mely ellen egész haborút indítottak belföldi jó barátaink t. i. az 15 százalékos adópótlékról szóló projectumot a pénzügyi bizottságnak emittet ülésén visszavonta s helyébe a

Nyelvtani hibák nem voltak a kis csodulában találhatók, hanem pontok és virgulák teljesen hiányoztak belőle.

Hazaértem a nélkül, hogy tudnám, mit gondoljak a dolog felől, hovatovább mind megfejtethetebbnék tetszék előttem.

Midőn másnap a Kutaffi torony felé közeledtem — épen april kezdete volt, a fák kezdtek már bimbóznai, a puha gyepp zölden csillogott s a veretek hangos csirripás kötröpkedtek s csipkedtek egymást a még lomb-talan borostyánágak között — nagy meglepetéssel láttam, hogy Muzaa a kert egyik meléküsvényén a rácszattól nem messze már vár reám.

Megelőzött volt a légyotton, Épen siető léptekkel feléje akartam menni, midőn előmbem jött.

— Huzódjunk közelebb a Kreml falához, itt igen sok nép jár — kiálta előmbem lesütött szemekkel s gyorsan haladt előre, én követtem lépteit.

— Muzaa Pawlowna — kérdem, de ő nem hagyott tovább beszélnem.

— Az istenért — szólt — csak ne hogy valami rosszat gondoljon ön felédem. Irám önnek egy kis levelet, találkozássra kértem fel önt, mert — mert félek — szóval nekem mindig úgy tetszék tegnap, hogy ön engem kinevet, kigunyol. Hanem nem mondhatom önnek — folytatá hirtelen megállva s minden erejét összehozta egész szívével és felindulás

AZ ÉRTÉKESEBBI CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

sokkal igazságosabb általános jövedelmi adót ajánlotta, mi a jövedelem 4 százalékat fogja magában foglalni.

Nem lesz azonban felesleges közlebről vizsgálni, minő teher tölajdonképen az, mit az új adók a nemzetre róznak. A pénzügyminiszter ezen javaslatok életbelépesétől 13 millió hasznót vár az országára nézve; e szerint Magyarország 16 milliót meghaladó lakosságában minden államtagnak egy évben körülbelül 80 krral tehát minden harmadik vagy negyedik nap egy krajczárral kell járulnia 1875-ben az állam megmentésére s ez a teher is természetesen a vagyonosság arányában lesz megosztva.

Ez tehát a roppant áldozat, melyet a haza polgáraitól követel, ez az indok, miért az ellenzék szerint a Deákpart megbuktatandó. Bizony még egyéb kortességgel hiányában is csak az ellenzékhez méltó fegyver.

Az erdélyi birtokrendezések tárgyában Lészay Lajos és Lukács Béla képviselők részletes munkálatakat dolgoztak ki, melyek az erdélyi képviselőknek legközelebbi összejövetele alkalmával tárgyalatni fognak. E munkálatok az igaz-ügyminiszter 1872-ik május 6-án kelt rendeletének nevezetűs és lényeges módosítását sürgetik — miután, mint a nevezett képviselők kifejtik, az érintett ministeri utasítás mellett, Erdélyben a birtokrendezés szerföltött meg van nehezítve s majdnem lehetetlenné van téve.

A honvédelmi miniszter legújabb rendelete az 1875. évi újonczilétet a magyar korona tartományaira összesen 45,026 emberben állapította meg. E szám a népességi viszonyok szerint következőleg oszlik föl: Magyarország, azaz a budapesti és nagyszombat haddi kormányzóság területére esik 35,919 újoncz és 5598 póttartalékos; Horvát-Szlavonországra, beleértve a felosztott 9 határőrvidéket ezred körül tét is, 4,017 újoncz és 491 póttartalékos; Fiume területére és a városra 37 újoncz és 4 póttartalékos. A fenjelölt 45,026 ember után főmmaradt alkalmas hadkötelezetek az 1868. XL. cz. 32-ik szakasza szerint a királyi honvédséghez fognak beosztatni. Budapest fővárosa a fönkitett újonczilétet körül 493 újonczot és 49 póttartalékos köteles előállítani.

Színházunk ügyében.

Kolozsvárt, jan. 13. 1875.

(B-n.) Rövid időn intézkedni fog a színházi választmány színházunk jövőd művezetése kérdésében, sőt lehet, hogy mire e sorok az olvasó közönség vagy az illetők kezébe kerülnek, már el is lesz döntve a kérdés.

A múlt évben, mert a választmány igen soká habozott a felett, hogy a művezetés és

szal — ha csak egy szóval emlí is ön — ha elárulja, hogy velem hol találkozott ez előtt — bizonynyal a vízbe ugrom s véget vetek életemnek!

Most először pillantott fel reám, azon sajtáságos, már előttem ismeretes fürkésző áles tekintettel.

— Hm gondoltam, — még képes volna megtenni, ugy láts ki a határozottság nem hiányzik hozzá. S azután megnyugtató hangon így szólék: Hogy is gondolhat felédem ilyesmit? Csak nem fogom elárulni barát mat s ezáltal neki is, kegyednek is ártalmára lenni? S aztán különben is tudomra semmi rossz nincs az önök viszonyában. Mi pedig az én hallgatagságomat illeti, az iránt teljesen nyugodt lehet kegyed.

A lány hagyott beszélnem a nélkül, hogy megmozdult volna helyéről s töbhet rám sem pillantott.

— Még valamit akrok mondani — kezdő most újból tovább menve — mert különben eljárásomat tulfeszítettnék tarthatná, vagy engem örülnek. Közönlöm ki önnel bizalmasan, hogy az az öreg el akar venni engem feleségül!

— Melyik öreg? Talán csak nem a kopasz fejű? Az a Punin?

— Ej dehogy — nem az, a másik — Semoávis Parawon.

— Baburin?

kezelés, mely nemet adoptálja és honosítja meg színházunknál, eltelt az idő, eljött a szerződés ideje, mielőtt a választmány véglegesen jobbra, vagy balra elhatározta volna magát, s ennek következtében a sok szék közt csaknem pad alatt maradtunk.

Nem lehetett már több időre intézkedni, mint egy évre t. i. 1874. apr. 1875. márt. végeig, s hogy ezen év nagyobb anyagi áldozatot nem emésztett fel, egyedül a Korbuly Bogdán ur hazafias áldozatkészségének lehet köszönni.

Mindemellett ezen év sem telt el haszon nélkül az intézet nézve, mert megépült a nyári-színház, melyet az illető művezetők, ha előnyösnek tartják, a nyári hónapokban felhasználhatnak.

Volt módja a tisztelt választmánynak tapasztalatokat gyűjteni a művezetés különböző, mondhatni minden neme körül s most azok közül arra határozhatja el magát, a melyet a színház művezetés érdekében legelőnyösebbnek tart, de a mely egyszersmind anyagi erejét túl nem szárnyalja.

A választmány bizonyára tisztában van azzal, hogy mindazon áldozatok, melyeket eleink s a még most is élő honfiak hoztak, ugy azon segély is, melyben a királyi pár színházunkat évenként részesíti, a drámai művészet érdekében tettettek és tétetnek.

Nézetünk szerint tehát első sorban ennek érdekeit kellene felkarolni.

Ez nem azt teszi, hogy operája ne legyen Kolozsvárnak, hanem csak azt, hogy a subventio és a színház tőkjének kamatai ne fordítassanak sem az operák, annál kevésbé az operettek költségeinek fedezésére.

Mi azt hisszük, hogy ha a választmány biztosítja a királyi pár évenkénti subventióját, s ha ezt csak a dráma fenntartására fordítja, egy drámai társaság czélszerű berendezése és intendatura utján való kezelése nem haladja meg a színház anyagi erejét.

Az operák és operettek rendezésére és fenntartására szinte vállalkozhatna a választmány, ha a színház látogató közönség maga szavazná meg az erre szükséges anyagi erőit.

Ez olyformán történhetne, hogy a választmány összeállítaná az évi kiadásokat ugy is, ha csak drámát tart fenn, ugy is, ha opera társaságot is szervez, ezen számítás és a remélhető bevételek összehasonlításából kiderülne, mennyi, mily nemű helyeknek mekkora árban kellene kibéreltetni, hogy a választmány a nélkül, hogy a színház tőkéjéhez kellene nyulni drámát és operát tartson fenn. Ha a közönség bizonyos határidő alatt az erre szükséges abonnirozásokat megteszi, a választmány kötelességének tartja a közönség kívánságának eleget tenni, ellenkező esetben a jelenlegi árakban csak drámát tart fenn.

Azt hisszük, hogy így a dráma érdekei biztosítva lennének s a zene-kedvelő közönség maga nyilatkoznék, akár e az élvezethez mért áldozatot hozni.

— Epen ő.

— Lehetséges volna ez? Tett már kegyednek házassági ajánlatot?

— Fajdalom, igen.

— Nős kegyed természetesen kosarat adott neki?

— Nem adtam, beleegyeztem kívánságába. Mert akkor még gyermek valék, s nem értettem mi az. Most persze hogy másként áll már a dolog.

A bámulat miatt összeegyeztettem kezeimet. Baburin — és kegyed? Neki ő nagyon közel lehet az ötvenhez!

— Negyvenhárom éves — a mint mondja. Hanem az mit sem tesz, ha mindjárt huszonöt éves lenne is, még sem mennék nőül hozzá. Minő élet lenne az. Soha egy nyájas pillantás, egy mosoly néha jötteken át! Semoávis Páramon az én jötevőm, igaz; sokat; igen sokat köszönhetek neki; magához vett, mint szegény árva neveltetett, tanítatott; nélküle ugyan mirő lettem volna; szeretnem, tisztelnem kell őt — mint atyámat. de hogy nevéje legyen! inkább ezerszeres halál!

Akkor jobb volna most mindjárt sirba szállanom! — Vagy én hallgatok, ha nem akarok beszélni!

— Miért emlegeti mind csak a halált kegyed Muzaa Pawlowna, mire való mindjárt ugy elcsüggedni?

— Mintha bizony az élet olyan szép volna. Még az én barátját, Nikolawits Wladimirt is, csak ugy szeretem mondhatni

— Hirtelen megállott, esinos kis úda arca hajthatatlan dacot, macaksságot és visszavonhatatlan elhatározást fejezett ki.

— Tarownak még is csak igaza van, — gondolám magamban, reápillantva, — e leány valódi típusa egy ujabkori iskolának.

— Már mondtam kegyednek — szólké megnyugtatólag, hogy tőlem — nincs mit tartania, —

— Hirtelen megállott, esinos kis úda arca hajthatatlan dacot, macaksságot és visszavonhatatlan elhatározást fejezett ki.

— Tarownak még is csak igaza van, — gondolám magamban, reápillantva, — e leány valódi típusa egy ujabkori iskolának.

Hirdetési díjak.

Hatszor használt garmond sora vagy annak tere 6 kr. Belyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakorl hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rad. Mosse Publicitätsche Bureau.

Nyitléri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Ha azonban a választmány számítása ugy ütne ki, hogy a rendelkezés alatt levő anyagi erővel még a dráma sem tartható fenn, akkor, de csak akkor lenne helyes valamely vállalkozó segélyezéséhez folyamodni, de még ezen esetben is, különösen a dráma érdekében bizonyos felügyeleti jogot kellene fenntartania, a választmányának.

Leghelyesebb volna pedig nézetünk szerint valamely vállalkozót segélyezni s azután teljesen szabad kezét engedni neki opera és drámára nézve egyaránt.

Micsoda módon gyakorolhatná ez esetben a választmány felügyeleti jogát, azt nem lesz nehéz eltalálni.

Egy lényeges kérdés az is, ha vajjon egész évben itt kell-e működtetni a társaságot miután már nyári színház is van, vagy nyárára más városba kell áttenni, vagy talán nyolcz havi időre szerződteni a tagokat s négy havi időt szabadon engedni.

Ez nézetünk szerint attól függ, hogy melyik kezelési rendszert lépteti életbe a választmány. Ha a házi kezelést léptetné életbe, alkalmasint a nyolcz hónapra való szerződötés volna előnyösebb, míg ha egy segélyezett vállalkozó lesz a művezetés élén, okvetlen ettől függ s meg kell engedni neki, hogy a nyári hónapokkal ugy bánjon el, a hogy ő legzélszerűbbnek tartja.

Elég tapasztalatokat gyűjthetett már a tisztelt választmány s ideje volna, hogy ezek alapján legalább három évre állandósítsa valamelyik rendszert, mert az örökös rendszer-változtatások, az ideiglenesség és átmeneti korszakok mindenesetre nagy kárra vannak színházunknak, már csak azért is, mert színészeink nem érezvén magokat bárcsak egy pár évre is biztosítva, összeközték szintársanunk soha sem lehet.

Az iskola,

viszonyában az államhoz és egyházhoz.

II.

Ma tudományunk nemcsak nem az egyház által, hanem csaknem minden téren az egyház ellen való harcban lőn azzá, a mi; csak mióta grámsága alól felzabadtá magát, lőn lehetővé független buvár s. Egyetemeinket s polytechnikai intézeteket, a gymnasiumokat vagy reálskolákat egyházi hatóságok alá nem helyezheti az, kinek a tudomány mai állásáról s a tudományos tanítás szükségleteiről fogalma van. Azonban még a népiscolának is — eltekintve a vallástanításról — esakis oly tárgyakkal van dolga, melyeknek részint legalább nincs felekezeti jellege.

Az írás vagy olvasás, a számtan vagy természetrajz, a földirat vagy történelem, az éneklés vagy rajzolás nem kíván meg más tanítást a keresztényeknél és zsidóknál, mást a katolikusoknál s mást a protestánsoknál.

A tanító erkölcsi befolyása tanítványaira szintén oly kevésé van a dogmatikus hithez

csupa kétségbeesés s a bánat miatt szeretem — és aztán ez a vén ember, az ő házassági ajánlatával!

Puin legalább ha néha untat is az ő hosszadalmas költeményeivel, legalább nem okoz rettegést; nem kéntelen az ember neki egész esteken át, — ha szemét is alig bírja felnyitni az álomosságtól. — Karamsin orosz történelmet hangosan felolvasni. Ugyan minő társaságot képeznek az 6 koromban ez öregek nekem? S e mellett még jégkőbűnök neveznek el. Mintha bizony az ő körökön felmelegedhetnék az ember! De ha kényszerítetni fognak, megszököm tőlük. Hogyan szokól Semoávis Páramon maga, mi dög a szabadság eszméje mellett; jól van hát, magam is szabad akarok lenni, ugyan mi más örömmel is van nekem az életben! Ha mindenki most szabadabb akar lenni, mért tartanak csak engem a fogszághban? De majd elmondom mind ezt neki szemében is, S ha pedig ön elárulna, ne feledje a mit mondtam; ugy most utolszor látott az életben.

Hirtelen megállott, esinos kis úda arca hajthatatlan dacot, macaksságot és visszavonhatatlan elhatározást fejezett ki.

— Tarownak még is csak igaza van, — gondolám magamban, reápillantva, — e leány valódi típusa egy ujabkori iskolának.

— Már mondtam kegyednek — szólké megnyugtatólag, hogy tőlem — nincs mit tartania, —

— Hirtelen megállott, esinos kis úda arca hajthatatlan dacot, macaksságot és visszavonhatatlan elhatározást fejezett ki.

— Tarownak még is csak igaza van, — gondolám magamban, reápillantva, — e leány valódi típusa egy ujabkori iskolának.

— Hirtelen megállott, esinos kis úda arca hajthatatlan dacot, macaksságot és visszavonhatatlan elhatározást fejezett ki.

tötte, hogy egyenesen a mai műveltség egyik pádagogikus követelményeként kell megjelölnünk az erkölcsi érzetnek, a jogi öntudatnak s az általános emberi szeretet érzékének a tanítványokba minden dogmatikus előfeltételül s így a felekezeti korlátozottságtól is független beplántálását. S bárha ez épen a népiskolában egzcslszerűben s legtatrtósb hatással vallási alapon történhetik, mégis az e tekintetben szükséges vallási meggyőződésnek épen azok, a melyek elismerésében a legkülönbözőbb felekezetekhez tartozó művelt emberek egyetértének. Ellenben szükségtelenek a mondott célra a megkülönböztetett tanok, a melyek körül a felekezetek küzdelme mozog, s a melyekrendszerint felül is muljaly a gyermekek felfogását. Minél inkább hangsúlyozva vannak azok az egyházi vallástaniásban, annál fontosabb, hogy az iskola már a gyermekekben a dogmatikus ellentétek elválasztó befolyásával szemközt az erkölcsi közösségnek az állami összetartozásának s az emberi jogok s kötelességek egyenlőségének érzetében erőteljes egysenlyt alkosson.

De ha a tanítás és nevelés, melyet a népiskola nyújt, eltekintve a vallástaniástól, nincs felekezeti előfeltételekhez kötve, ugy nem is helyezhető az egyházi hatóságok vezetése alá. Mert ezek feladatuk s állásuknál fogva csak a vallási életnek, s annak is csak azon alakban való ápolására hivatják, melybe azt saját egyházuk önti. Azon érdeklődés és szakismeret, mely az iskolágy vezetéséhez megkívánaték, náluk minden körülmények között nem feltételezhető. S tévedés volna azt hinni, hogy ez csak a tudós és technikai iskolákról áll; mert az elemi oktatásnak is van módszere s vannak műszabályai, melyeket a vezetésével megbízandóknak ismerni kell; s a vezetés is feltételez oly tulajdonságokat, melyek az egyházi hivatal betöltésére képesítettéknél még nincsenek szükségképpen adva.

Mint hogy továbbá minden egyház hivatalnokai által különben is csak felekezetének iskoláit felügyelgetheti, s itt is a dolog természeténél fogva csak a népiskolákat, ezáltal a tanügynek — ha az egyházak alá lesz helyezve — minden egységes vezetése lehetetlenné tétetik.

Pedig a fővezetésnek ezen egységét ugy a pádagogiai mint az állami érdek feltételül megkivánja. A népoktatás szervezetében s kezelésében tekintetbe veendő azon magas tanítás, melynek alapját képezi van hivatra; minden művelési intézetnek egymással összhangban kell állani; s a népet belső egységére nézve is nem kis veszély rejlik abban, ha a tanügy vezetése különböző, meglehet egymástól ellentő érdekek által vezérelt, magasabb egységben össze nem foglalt hatóságok közt van elosztva.

S vajjon végre általában kibocsáthat-e az állam kezei közül egy oly fontos ügyet, minő a népnevelés és népoktatás? Az állam hivatala van a nép minden közös ügyének rendezésére, minden közös érdekének gondozására. S vajjon a fejlődő nemzadéek erkölcsi s értelmi nevelése nem ily közös ügy-e? Vajjon csak az egyesnek, a családoknak vagy egyházaknak áll-e az feladatában? Nem-e azon alapszik a nép jóléte s műveltsége, a társadalom fennállása és összetartása, hogy e nevelés kellő módon vezetessék, hogy minden része egy szellemen fejlessék ki, egy érzelemről legyen áthatva? S kihat-e magát az állam önkényesen azon veszélynek, hogy azon korban, midőn minden benyomnak, meggyőződés és megszokás a legmélyebb gyökereket veri, polgárainak gondolkodásmódja a közösség céljaitól eltérő, sőt talán azokkal ellenséges irányba tereltessek? Hogy gyűlölettel, bizalmatlansággal s előítéletekkel teljenek el másoktól polgártársaik irányában, hogy egy idegen tekintélynek az állam és törvényei fölé helyezéséhez szokjanak?

Pedig ez és nem egyéb történnék, ha ki adná kezeiből, s az egyházaknak ongdné át a tanügy legfőbb vezetését. Mert ha lehetséges is, hogy valamely egyház a tanügy kezelésében az állammal egyetért, az mégis csak lehetőség, s nemcsak nem nyújt elegendő biztosítékot, de nem is valószínű, hogy valaha teljesen bekövetkezhessék. Ha valamely egyház szelleme és jellegénél fogva nem is követ államellenes irányt, a reá bizott feladatokra vonatkozó nézetei s eljárása mindenekelőtt saját álláspontja által lesznek feltételezve; az egyházi érdekek inkább szívén fognak fekdüni mint a politikaiak, az igazhitűség fontosabb lesz előtte a tudományos belátsátnál, a vallási hagyományok ismerete fontosabb a hazai történelemnél, vagy a többi, pusztán „világi” tudományoknál. Ha tehát a tanügy céljait ő írja elő, s meneté ő határozza meg, a legjobb esetben sem fogja elkerülhetni az ifjúság nevelésének azon egyoldalúságát, a mely még mindig előállott, valahányszor az iskola pusztán az egyházi hatóságoknak volt alárendelve.

S még hozzá, ha oly egyházzal van dolgunk, a mely ellenséges állást foglal el az államok függetlenségével, a felekezetek békéjével s a gondolat és lelkiismeret szabadságával szemben, akkor csak a legnagyobb foka a rövidlátásnak bírhatja rá az államok vezetőit, hogy ily egyháznak adják kezeibbe az iskola

fölötti hatalmat, melylyel az a népek nagy részét tervei szolgálatkés eszközévé teend. Ha alkalmaz is az állam egyházi hivatalnokokat tanítókat vagy iskolafelügyelőket gyanánt, szigorúan ügyelnie kell arra, hogy a rájuk bízott functiokat ne tekintsek egyházi állások kifolyásának, hanem az állam által rájuk ruházott hatalomnak, melyet kizárólag az állam törvények s állami hatóságok által nekik adott szabványok szerint kell kezelniök s a melyre nézve képessétségüket kimutatni tartoznak. Az állam tehát csak a jogával él, ha oly rendek és congregációk tagjait, a melyeknek társasági intézményei és fogadalma az államnak, tanító irányában támasztandó igényeivel nem fer össze, kizáró a tanítói tevékenységből a nyilvános s az oly magán iskolákon, melyek a nyilvánosokat helyettesíteni hivatják.

A pénzügyi bizottságból.

A pénzügyi bizottságnak jan. 11-ikén nagyfontosságú ülése volt. Az 1875-ki budgetét fedezetéről lévén szó, Ghyezy pénzügyminiszter előterjeszté az államháztartás jelen állapotának összes részleteit s ezekkel kapcsolatban egyszersmind programját arra nézve, hogy mint számdékozik a deficitet fedezni.

Különösen kiemeljük, hogy a pénzügyminiszter kijelenté, miszerint az 5% adóptótlékról szóló javaslatát visszavonja s e helyett az általános jövedelmi adó behozatalát fogja indítványozni. Nagy érdekű tejegetései a bizottságra igen megnyugtatólag hatottak. A következőkben ismertetjük a nagy fontosságú ülés részleteit.

A képv. ház pénzügyi bizottsága ma d. e. 11 órakor összeülvén, Szöl Kálmán előadó mindenek előtt előad a véglegesen megállapított rectificált mérleget az 1875 diki költségvetésről, a mint az a bizottság törlései szerint módosult.

A főszámok a következők:

A rendes költségvetés kiadási részében (az 1.894.000 fnt mincipális költség leszámtásával) a bizottság törölt 3.603.678 fnt. A bevételeknél a törles 4.461.310 forint. Az arány e szerint ez:

Rendes kiadások 208.284.438 fnt.
„ bevételek 204.026.044 „

Hiány 4.258.394 fnt.

A rendkívüli költségvetésben a bizottság 3.080.221 fntot törölt s a hiány itt 21.159.108 forint.

A két hiány együttesen 25.417.502 fnt, s ez a deficit az, mely a pénzügyi bizottság tárgyalásai után 1875-re fenmarad. Ez előterjesztés után felszólal:

Ghyezy pénzügyminiszter: Mielőtt a bizottság az előterjesztett hiány fedezetének módjaihoz hozzá szólna, szükségesnek tartja előterjeszteni a kormány által tervezett felezeti módokat s az állam pénzügyeinek jelenlegi állapotát.

A legutóbbi kölcsönből, teljesítettén ebből decemberben a jan. 1-sei 9.500.000 fnt fizetések, is, 1875-re harminczkét millió fnt marad fenn.

Ezenkívül az állam 1874. decz. 31-én tizenkét millió pénztári készlettel rendelkezett. Itt megjegyezzük, hogy ez oly tetemes pénztári készlet, hogy ilyesmivel a magyar állam 1869 óta nem bírt.)

Ha tehát — ugymond Ghyezy — a kölcsönből akarnók fedezni a deficitet, semmi sem volna egyszerűbb, mint azt mondani, hogy a 25 millió deficitet bőven fedezik az elősorolt tételek. Ő azonban más utat ajánl; az ország iránti kötelessége más utat ajánlani.

Tudvalevő, hogy nálunk az adók igen egyenetlenül folynak be. Az államnak nagy fizetései vannak az év első felében; az adó nagyobb része pedig az év második felében foly be. Ha az elősorolt tételekből akarnók fedezni az összes kiadásokat, az év első felében mind a 32, mind a 12 millió igénybe vétetik, de ez részben megtérül az év második felében s 1876-ra mintegy 6 millió marad fenn.

A pénzügyminiszter azonban a deficit fedezésének más útját ajánlja és pedig a következők:

A deficit 25 millió. Ebből 1875-ben 12 milliót a kölcsön által ajánl fedeztetni, mely összegnek fele új beruházás s kataszteri költség, másik fele azonban valószínű igazgatási kiadás.

Fedezendő még 13 millió. Ennek fedezésére az adóemelés, vagy új adók behozatalát ajánlja.

A pénzügyminiszter ezután sorra veszi a képv. háznak e részben már előterjesztett javaslatokat s reflectál azon változtatásokra, melyeket e javaslatokban az adóügyi bizottság tett.

A tőkekamat, nyilvános társulatok, s a bányaadóról szóló javaslatokról azt jegyzi meg, hogy a bizottság e javaslatokat közgazdasági érdekekben javította; attól tart azonban, hogy e módosítások csorbitják az illető javaslatok finansziális eredményét.

A vadászati adóból hozzávetőleg 900.000 fntot vár.

A házadóból, az adóügyi bizottság változtatásai szerint, mintegy 1.200.000 fnt többet.

A bélyeg s illetékekből 300.000 forintot.

A vasuti s gőzhajázási szállításról szóló javaslatot illetőleg megjegyzi, hogy az előbeni számítások (melyek a közös pályák oszt-rák vonalaira is reflectáltak) nem helyesen vették fel. Megjegyzi azt is, hogy a javaslat, az ezzel egybekötött előmunkálatok miatt, kihirdetése után legalább három hónap mulva léptethető életbe. Ezekután azon reményben, hogy a javaslat még januárban elfogadtatik, az ezután várható jövedelmet 1800.000 fnt-ra teszi.

A fényüzési adókról szóló javaslatot az adóügyi bizottság annyira változtatta, hogy e javaslatból, ugy a mint a bizottság tervezi, legfeljebb 100.000 fntot vár.

A kereseti adóról szóló javaslat eredményeül (tekintetbe véve, hogy a kereseti adó javaslatot a bizottság még nem tárgyalá ugyan, de ez ellenében számos kifogás emeltetett) a miniszter legfeljebb 1 milliót vesz föl.

Mindezen adójavaslatok várható eredménye tehát öt millió fnt.

Marad még 8 millió az adóemelés által fedezendő.

Ez összeg fedezése magas adóptótlékok tenne szükségessé, a minek valósítását a miniszter nem tartja okserűnek. Kijelenti tehát, hogy az 5% adóptótlékról szóló javaslatát is visszavonja, s e helyett indítványozza majd az általános jövedelmiadó behozatalát, a melyre vonatkozó törvényjavaslatát közelébb a képv. ház elé terjeszti.

A miniszter ezek után elősorolja kilátásait 1876-ra. Az ő számításai szerint, ha a 13 millió adóemelés megtörténik, 1876-ra mintegy 25 milliót vihet át az állam, s ehhez hozzászámítja a közös activákból, a vasutak előlegeiből visszafizetendő összegeket, valamint azt is, hogy az új adókkal már az egész 1876-ik év kiadásai is újabb kölcsön nélkül fedezhetők lesznek.

A miniszter e nyilatkozatára a bizottság több tagja kijelenté, hogy azok megnyugtatók. Most még csak azon hirt jegyezzük f-l, hogy a Ghyezy által tervezett általános jövedelmi adó 4% lesz, mint Ghyezy emlité, e forrásból 8 millió várható.

Magyar lapok szemléje.

A „Reform” a diszes kiállítás, új lapról — a „Közérdek”-ről azt írja — hogy csak annyit tudott eddig róla, hogy becsületes emberek írják, most pedig hirtelen, határozott külpolitikai programmal lépven fel, melyet meggyőződésénél fogva egy napig sem hagyhat szó nélkül. E program az, hogy „Magyarországot önfentartási érdeke arra utalja, hogy Németországra támaszkodjék.” E program előre becsatott indokolása pedig a következő: „A szerb ultrák és francziák egy célra törekzenek és egy érdekük van. Mindketten az északi hatalmak szövetségét akarják szétrobbantani, mely a szláv nemzeti aspirációkat, és a franczia bosszúpolitikát féken tartja.” „Ezzel ellenkezőleg Németország érdeke azt kívánja, hogy a dualisztikus rendszer Ausztria-Magyarországban fennálljon, miután e jelen statusquo felbontása után, az osztrák-magyar birodalom, önfentartása érdekében, Németországgal szoros szövetségre lesz utalva.” A „Reform” nem akar a „Közérdek” hibájába esni, és nem ajánlja Németország helyett támaszkodónak Franciaországot. Hanem azt ajánlja, hogy álljunk meg és járjunk a magunk lábán; monarchiánk 10 ezer mérföldnyi területén csak megvethetjük, és nem vagyunk rászorulva, hogy nagy szomszédunk engedelmes uszályhordozói legyünk. Franciaországnak van szerepe az európai konczertben, oly szerepe, melynek betöltése nekünk is életszükségünk, s a melyet emnélfogva, ha elősegíteni nem is, de akadályozni sem áll érdekekünkben. Ezt értesstük meg a francziákkal, s azt, hogy kompakt szervezett Magyarországra barátsága bizonyára becsesebb Franciaországra nézve, mint a dőlsláv a-pirációk velőtlen álmai: s akkor bizonyára megszűnik az a kis ingerültség is a franczia sajtóban, a mely ke-serőségben soha meg nem közelítette német barátainknak felőlünk való legkegyelmesebb nyilatkozatait.

Az „Ellenőr” ugy találja, hogy a világ haladását az utak és vezérlet megválasztása és közvetítése iránti érzelmek, nézetek, tapasztalatok, sőt vérmérsékletek csoportulása, vagyis a természetszerű pártok egészséges sur-lódása, s becsületes versenyzése eszközli. Mindentűt szükséges ez, de legszükségesebb az alkotmányos önkormányzat parlamentarizmus szervezeténél. Ezért óhajtja ő a conservatív párt alakulását br. Sennyey vezérlete alatt. Ezért óhajtja a liberalis párt alakulását Tisza Kálmán vezérlete alatt. Akár feleljen meg Sennyey hivatalának, akár nem: van egy feladat, mely kizárólag Tiszától függ: a liberalis párt megalakítása. Elvek feladásáról — szerinte — szó sem lehet. A liberalis politikának gyakorlati politikának kell lenni, különben elvesz a nem-

az elméletek rikoltzásában. Nemzeti önálló bank, a vám és kereskedelmi szerződés gyökeres megváltoztatása, a hadügyi budget leszállítása, polgári házasság; közigazgatási és igazságszolgáltatási reform, felsőház rendezése, ezek azon kérdések, melyek napirendre hozhatók és hozandók, a melyekre nézve Tisza Kálmánnak világosan nyilatkoznia kell. A mi az ugynevezett közjogi kérdéseket illeti, ezekről legközelebbi cikkében fog szólni.

A „Jelenkor” Trefort miniszternek a nagyváradi litterarium stallumok lefoglalása iránt olyatén intenciójáról értesül, mely, ha tényné válnék, épen nem lenne alkalmas arra, hogy a katolikusoknak kormányunk iránti bizalmát ápolni képes volna. A „Jelenkor” ugy hiszi, a kérdéses stallumok lefoglalásával a kormány még tisztán finansziális szempontból sem nyerne, mert ugyanazon férfiakat elnyernék, és kik legtöbb esetben egyetemipapi tanárok szoktak lenni, nyugdíjban kellene részesítenie, mely a stallumok jövedelmét jó részben felemésztené. Aztán illőnek tartja, hogy Magyarországon legyen legalább néhány stallum, melyekkel a tudomány és irodalom közül fáradozó egyházakat jutalmazni lehessen, sőt egyéni óhaja, vajha minden kép-talannál lenne egy-két stallum specifice arra rendelve, hogy velők a tudomány egyházi előmozdító jutalmaztassanak.

KÜLFÖLD.

Kolozsvárt, 1875. jan. 13-án

Don Alonzo szombaton este érkezett meg kíséretével Barcelonába, hol nagy óvatokkal fogadtatott és diadalkapu alatt lépett spanyol földre egyenesen a templomba tartván, hol hálalt adott istennek a nagy sikerért. Templomozás után szemlélt tartott a csapatok felett, melyeknek közzöni eddig a koronát. Innen Valencziába tart s Valencziából Madridba készül, hová holnapra, keddre várják. Ott egy darab időt fog tölteni, s aztán unokatestvére Don Carlos ellen köti fel a kardot: megy a karlisták ellen az északi csataterre, ha addig Carlos serei be nem veszik Madridot, — legalább kilátásba helyezte ezt és szentül hiszi a „M. Állam.”

Madridba érkezve Alfonz, az új aera emreinek első teendője lesz, hogy őt nagykorúnak nyilatkoztassák ki; aztán a mostani „regenségi kormány” ügye dől el, vagy meghagyatik továbbra is helyén, vagy átalakítatik, vagy egy új kormány fog helyébe lépni. Két áramlat küzd most egymással. A tiszta vérű izabellisták, a javithatlan moderadosok mindent elfognak követni, hogy minden főbb állomást a kezeikbe kaparíthassanak. Ezek már azzal is elégtelenek, hogy nem Izabella, hanem ennek fia ül a spanyol trónra, tehát most azzal akarják magokat kárpótolni, hogy mindent kiirtani szándékoznak, a mi az 1868. szeptemberi forradalomra emlékeztet.

A mi még a bajt tetézi, az, hogy a mostani Canovas-kormányban is többségben vannak e reactionarius elemek. Igy Castro, Molins, Orovio, Salaverria és Cardenas reactionariusok. Ezekkel szemben áll Canovas, Romero Robledo és Aya'a, kik arra törekzenek, hogy egy alkotmányozó cortes hívassék egybe s azt hiszik, hogy e téren könnyű lesz a találkozás a progressistákkal és demokratákkal.

A viszonyok között érkezik Alfonz Madridba. Alfonz kijelentette, miszerint alkotmányos monarchiára törekszik, melyet következők alapokra akar fektetni: porosz katonai rendszer, aztán oly alkotmányosság, minő Angliában és Belgiumban van, aztán ismét a pápai székkel való viszonyok helyreállítása, a mi sokat jelent Spanyolországban, — a nemzeti címek és rendek helyreállítása, miket a respublika eltörölt volt, aztán végül azt is kijelentette Alfonz, hogy azon liberalizmus alapelvein fogja kormányozni a spanyolokat, melyeket Schmerling lovagtól szivott magába. Mindezek közelebről tekintve igen szép perspectívát nyújtanak Spanyolország jövőjére nézve.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara előterjesztése a keresk. minisztériumhoz a keleti vasutigazgatóságának Kolozsvárra áthelyezése iránt.

(Folytatás.)

A keleti pálya 80 mértföld hosszúságban kigyózik át az országon s annak természeti kincsek s műveltség tekintetében legellentesebb vidékeit kötvén össze, már kiterjedésénél fogva is hivatva van a közbeneső forgalom emelésére hatni, s ez irányban is önálló elveket követni. Ez elvek felismeréséhez a helyi viszonyok tüzetes tanulmányozása annyival szükségesebbnek látszik, mert a pálya iránya nem minden ponton felel meg a commercialis érdekeknek. Ez okból is szükséges, hogy az eredeti traceirozás hiányait a díjak célszerű módosítása és alkalmoszerű üzletvezetés ellensúlyozza.

A közbeneső forgalom emelésén kívül másik óriási feladatra lesz az igazgatóságának, a pályát, mint nemzetközi szállítási eszközt, az osztrák állam-vasut versenyével szemben, az átviteli kereskedésnek biztosítani akkor, amidőn a keleti

összeköttetés létesül. Pedig ez időponttól is pár év választ el, s azon nézetben vagyunk, hogy az összeköttetés tényleges életbelépését a igazgatóság részéről már egy sereg alkalmas intézkedésnek kell megelőznie, hogy az okronban beálló versenyt a keleti pálya s az erdő részek kereskedelme kár nélkül kiállhassa. Az intézkedések, valamint az átviteli kereskedés biztosító rendszabályok minőségét, terjedelmét és üzemszerűségét az igazgatóság megint csak a vonal színhelyén lesz képes helyesen megítélni.

Legkisebb kétség sem férhet ahhoz, hogy ily módon a pálya forgalma fokozatosan emelkedni s jövedelme jelentékenyen szaporodni fog; a jövedelmezőség pedig az államtól biztosított vasutnál az államtól, sőt magát az adófizető egyetemet előbb érdekli, mint a részvényesek, az államnak tehát legfőbb érdekében áll a jövedelmezőség biztosítására ezéző intézkedéseket előmozdítani. Mi azt hisszük, hogy a már eladottakban is eléggé indokoltuk, hogy az igazgatóság székhelyének a vonalra helyezése az intézkedések egyik legnevezetesebbjéből képezi.

A pálya jövedelmezőségén kívül azonban nagy súlyt kell fektetnünk nemzetgazdasági szempontból azon körülményre, hogy a jelezk módon vezetett vasúti politika az erdélyi részek kereskedelmi érdekeinek is javára válnék, s min egy most ismeretlen jövedelmi forrást tárna fel. Hogy sokat ne említsünk, e pálya hivatott volna arra, hogy az ország erdőgazdag és faszegény vidékei közt az érdekeket kiegyenlítsa. Hány munkásnak nyújtana biztos kenyere a Körösölgy gránit-gazdag telepe, ha az t faragott kockákat megfelelő szállítási díj mellett értékesíteni lehetne? A zily-völgyi kőszet a szállítási díjak drágává teszik, hogy garink hasznossal nem használhatják, pedig nemzetgazdasági axioma, hogy a tüzelő anyag-csőságán s hozzáférhetőségén alapul egy ország gyáripára. A kolozsvári műtalmok termékei a kereskedés csak Segesvárig előnyös, a szállítási díjak magassága miatt Brassó és vidékék gazdag fogyasztása számításba már nem jöb. Van ezeken kívül még temérdek nyers-anyags félgyármany, a melyek értékesítése csak kedvezőbb szállítási feltételekre vár. Hozzátehetjük, hogy az országban előforduló heti és országvásárok, s a pálya mentén egymással rendszeres összeköttetésben álló pontok tanácsossá lesznek, hogy a pályát gyakrabban használó emberek külön kedvezményben részesüljenek. E tekintetben például hozhatjuk fel, hogy Kolozsvár és B.-Hunyad, valamint e két pont között Várad között a heti vásárok alkalmából ly rendes személy és áru-forgalom fejlődött, a melyet csak fokozni volna képes azon kedvezmény, ha az oda-és visszautazó személyek jleszállításban részesülhetnének. Több ily pít van a pálya mentén beljebb is.

(Folyt. köv.)

A torna-vivoda igazgató választmányának jelentése.

(felolvasott a jan. 10-iki közgyűlésen.)

Tisztelt közgyűlés!

Egy év telt el azóta ujból, hogy az igazgató választmány szerencsés volt e temben számot adni a közbizalom által reá ruházott fontos teendők miként lett teljesítésül. Egy év telt el azóta, s ha visszapiantuk az átélt küzdelmekre, s a kivitt eredményekre, a letöltött évet is épen ugy, min a megelőzőt, általában véve megnyugtató eredménnyel sorozhatjuk az örvendések közé.

Igaz, hogy egyelőt életünk multja nagyon kicsiny, s mindössze két évből li; két év vajmi kevés, alig érezhető idő egy egyesület életében, de elég mégis arra, hogy az egyelet életrevalóságáról meggyőződjék, elég fényes igazolására annak, hogy a brszellem igényeinek megfelelő alapokon szervezett ez intézet, városunknak egyik legnevezetett hiányszó pótolja.

A torna-vivoda intézet alapítóit, midőn ez egyelet létesítéséhez fogtak, egy cél ésindok vezérelte, hogy t. i. a testi erő és egészséges fejlesztésére szolgáló rendszeres testmozgások iránt az érdekltséget fejlessze, s azok iránt lelkesedést ébreszessen.

Az intézet alapításától mostanig két év folyt le, s ha kérdezzük: vajjon a torna-vivoda a kitűzött célt csak némileg is elérte, vajjon megfelelő-e hivatásának szolgáltatására, hogy a testi szervezet tökéletesítésével az embert fensőbb műveltségre képesítse, hogy az önbizalmat fölébressze, a jellemet szilárdítsa s az akaratot tetterővel felruházza, a felett kérdésekre bátran és tiszta lélekkel monnunk igent; s e kitűzött nemes cél, s a hoz való folytonos közeledési törekvés eredményezte, hogy egyelőtlen ez évben is a város tal nemeslelkűen elvállalt kamatbiztosítás igénybevétele nélkül, kötelezettségeinek minden irányban való teljesítésére képes.

Váló azonban mindazonáltal az, hogy a tornázás, mint a virás ez évben nagyobb endületet nem nyert, s míg a tanodai ifjúság nevelészetli alapokra fektetett tornászatot, tavalyihoz hasonló buzgalommal és sikerrel ly-

Hirdetmény.

A m. k. főispán ur a megyei képviselő bizottság ez évi első rendes közgyűlését folyó év **január 28-ka d. e. 10 órára** Tordán tartandólag tűzte ki.

A közgyűlés tárgyai:

- 1) Törvények kihirdetése.
 - 2) Felsőbb rendeletek feletti intézkedés.
 - 3) Más törvényhatóságok átiratainak tárgyalása.
 - 4) S végül, az 1870. évi XLII. t. cz. foglalt több bizottságok megválasztása és más helyi ügyek feletti határozás.
- Miről a bizottsági tagok a gyűléseni megjelenés végett értesítettek.

Torda, 1875. január 9 kén. MIKSA ELEK, alispán.

49,970. — 1874.

(14)

(3—3)

Hirdetmény.

A kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság részéről ezennel közbiré tétetik, miszerint a kolozsvári m. k. fővámbivatal gondozása alatt álló vámraktárban örökölt gazdálalt és még megvámolásnak alá vetendő vámfont súlyon bórdo nyers kávé, melynek becsértéke szakértők becsütök által 285-frttal lett megállapítva, nyilvános árverésen a legbübbet ígérőknek el fog adni. Az árverés fogantatására első határidőül 1875. január hó 18-ka és szükség esetén má-odok határidőül 1875. január hó 22-ke, harmadik határidőül pedig 1875. január hó 26-ka mindenkör reggel 10 órákor, a kolozsvári m. k. fővámbivatal irodá szobájában aként tti etik ki, miszerint a megjelölt nyerskávé az első és esetleg a második árverésen csak becsáron, vagy azon felül, — a harmadik árverésen pedig becsáron alól is el fog adni.

Árverési feltételek a következők:

- 1) A megjelölt nyerskávé együttesen fog eladni.
- 2) Kikáltsái ár a becsár.
- 3) A becsárnak megfelelő 10% tóli bántpénz letendő.
- 4) A vevő a vételár — valamint a megjelölt nyerskávé után járó 45 frt 60 kr. elzártsáérti vámlletéket, azon esetben, ha azon kávé a beltrőlön hagyatik, — az árverés bejezésétől számíva, legfeljebb 3 nap alatt lefizetni köteles, ellen esetben azon kávé, a bántpénz elvesztésén felül, a vevő kölsége és veszélyére utjabban fog elárvereztetni.
- 5) A 45 frt 60 kr. ezüst pénzbeli vámlleték változatlanul marad azon esetben is, ha azon kávéért a kikáltsái árán magosabb vagy kisebb összeg ígértetnek is.

Kolozsvárt, 1875. január hó 7-kén.

A m. k. pénzügyigazgatóságtól.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Nem hivatalos.

(450)

(8—*)

Spielwaaren und Gesellschaftsspiele.

Es ist bekannt, dass jedes Kind, ob jung oder alt, ob reich oder arm, man findet in Wien kein Spielzeug, das so vielfach und mannigfaltig ist, wie in der Hauptstadt von Österreich. Die Spielzeugfabrikanten haben sich bemüht, die verschiedensten Spiele zu erfinden, die nicht nur den Kindern, sondern auch den Erwachsenen Vergnügen und Unterhaltung bieten. Die folgende Liste enthält einige der beliebtesten Spiele, die in der Spielzeugfabrikation hergestellt werden.

1. Schach. Ein Spiel für zwei Personen, das auf einem Schachbrett gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

2. Backgammon. Ein Spiel für zwei Personen, das auf einem Schachbrett gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

3. Domino. Ein Spiel für zwei bis vier Personen, das auf einem Tisch gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

4. Kartenspiele. Eine Gruppe von Spielen, die auf einem Kartenspiel gespielt werden. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

5. Brettspiele. Eine Gruppe von Spielen, die auf einem Brett gespielt werden. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

6. Gesellschaftsspiele. Eine Gruppe von Spielen, die für eine Gruppe von Personen geeignet sind. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

7. Puppentheater. Ein Spiel für Kinder, das auf einem Puppentheater gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

8. Marionetten. Ein Spiel für Kinder, das auf Marionetten gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

9. Bauwerke. Ein Spiel für Kinder, das auf dem Bau von Gebäuden besteht. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

10. Wettbewerbe. Ein Spiel für Kinder, das auf Wettbewerben besteht. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

Die Spielzeugfabrikation hat in der letzten Zeit große Fortschritte gemacht. Die Spiele sind nicht nur vielfältiger, sondern auch schöner und interessanter. Die Kinder finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung. Die Erwachsenen finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung. Die Spielzeugfabrikation hat in der letzten Zeit große Fortschritte gemacht. Die Spiele sind nicht nur vielfältiger, sondern auch schöner und interessanter. Die Kinder finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung. Die Erwachsenen finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung.

Überraschung und Unterhalt. Die Spielzeugfabrikation hat in der letzten Zeit große Fortschritte gemacht. Die Spiele sind nicht nur vielfältiger, sondern auch schöner und interessanter. Die Kinder finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung. Die Erwachsenen finden in den Spielen viel Vergnügen und Unterhaltung.

Der kleine Zauberer.

Der kleine Zauberer ist ein Spiel für Kinder, das auf einem Zauberstab gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik. Der kleine Zauberer ist ein Spiel für Kinder, das auf einem Zauberstab gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik. Der kleine Zauberer ist ein Spiel für Kinder, das auf einem Zauberstab gespielt wird. Es erfordert viel Geschick und Taktik.

Magar FRIEDMANN, Wien, Praterstraße 26.

(517)

(4 6)

Egy gyakornok kerestetik.

Stein János papirkereskedésében

egy erkölcsös magaviseletű ifjú, a ki 2—3 gymnasialis osztályt végzett, főlvétetik illő feltételek mellett.

(6)

„ATHENAEUM“ nagy képes naptára 1875. Ára 1 frt.

Erdélyi képes naptár 1875. Ára 26 kr.

Irodai fali naptár 1875. évre.

Rom katolikus és protestáns, görög-orsz és izra-ita naptár, melyek fali táblákkal, s a királyhagyon inneni rész kényeszei táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra. Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Hölgyek naptára. 1875. Díszes aranyfémzett kötet. Ára 1 frt 60 kr.

Magyar nők naptára Ára 60 kr.

Falusi gazda naptára Ára 80 kr.

Népszámláló naptára. Ára 40 kr.

Lidércz naptár. Ára 60 kr.

Magyarnép naptára. Ára 25 kr.

ORVOSI zsebnaptár 1875-re.

Dr. HOCHHALT K. 461. Vásonkút- tésben Ára 1 frt 20 kr.

Ügyvédek naptára 1875-re. Összeállítá Kovács Ferencz. Vásonkúttésben 1 frt 40 krajczár.

Dr. Joh. Nep. Vogl's VOLKS- KALENDER. Preis 65 kr.

J. J. Weber's, grosser Leipziger illustrirter KALENDER. Preis 1 frt 96 kr.

Határidő naptár. Ára 1 frt 20 kr.

Österreichischer Volks- u. Wirthschafts-Kalender Steif geb. Preis 48 kr.

Neuer Illustrirter Pester VOLKS- KALENDER. Preis 50 kr.

ALMANACH COMIQUE pour 1875. Preis 45 kr. sat.

KODOLÁNYI gazdasági zsebnaptára 1875. Ára 2 frt.

Kodolányi

gazdasági zsebnaptára 1875-re.

Ára 12 utasítási füzetkevel együtt angoiváson kötésben 2 frt.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtárusnál

Kolozsvári kaphatók:

A magyar s külirodalom minden ágának bármely termékei.

Mindenmü tan és segédkönyvek egyetemek, gmnasiumok, polgári, kereskedelmi és elemi tanintézetek számára.

DÍSZMŰVEK, történelmi és egyéb fontos közérdekű művek.

Ijúsági iratok és képes könyvek.

IMAKÖNYVEK, minden vallásfelekezetük számára, egyszerű s a legdiszesebb selyem, bársony s elefántcsont kötésekben.

Jeles és legújabb: HANGJEGYEK, különbefe hangszerekre s a legdusabb választékban.

Bármely szaktudomány jelesebb művei raktáron tartatnak.

Napptárak 1875-ik évre.

Epen most jelent meg:

Faublas lovag kalandjai.

Louvet de Couvray eredeti franczia müve után. Pompásan színezett borítékba füzve 1 frt 80 kr.

Új jelenség az ifjusági irodalom terén.

Epen most jelent meg Stein János könyvkiadó hivatalában s általa minden könyvtárusnál kapható:

„A KANDALÓ ELŐTT“

elbeszélő költemények, mindkét nemü serdült ifjak számára,

irta, átdolgozta, fordította:

Szász Béla.

Igen csinos kiállítással 4 sikerült képpel.

Ára 1 frt 60 kr.

A díszes, színezett képes boríték kötet tartalmazza a következőket: 1. A jó Isten ünnepe, (Harrer Mari) Keppel. 2. A harmadik péntek 3. A dalogó (Castelli). 4. A negyedik para esolat. (Német népkallada). 5. Gond anyó története. (Francia népmese után). 6. David király. (Hag Fr) 7. Az újvíri kivánságok. (Pátrál) 8. A mostoha gyermekek. 9. A persá paraszt. (Nicolay) 10. A jó István hajója. Keppel. 11. A tengerész. (Kind Frigyes) 12. Szegény ifjú asszony. 13. Szent György helyettese. (Lang Keppel). 14. Ilse hercegnasszony. (Peterson Mari) Keppel. 15. A nagy sorsjegy. (Langhein) 16. Nóri Fábien. (Roelitz) 17. Róla d. az apród. (Uhlend) Keppel. 18. A három katon. (Lang) 19. Intő mész. (Snets V) 20. Bo-h Benedek. 21. V. Károly a zarában. (Burde) 22. Pater Samuel. (Hag) 23. A kis eger farkinczaja.

Ifjusági irodalmunk köztudomás szerint parlagon hever s különösen serdült ifjaink számára irodalmunk vajmi kevés szív- és ésszépző olvasmányt nyújt. Ez oka, hogy 10—14 éves növendékeink, kiknek legnagyobb szükségük van rá, hogy fogékony lelkük az olvasmányok által nemesebb irányt vegyen. A komolyabb classicus művek olvasására még nem levén megörve, holmi izlést-remő ferczművek vagy ennél is veszedelmesebb idegrázó franczia regények olvasásával elégitik ki nemes hajlamaikat.

Irodalmunk e nagy hiányának lehető pótlására látott napvilágot a fennebbi könyv, mely mint ezime is mutatja, a serdülő ifjuságnak kíván tures óráiban hasznos szorakozást nyújtani.

Nincsenek a szívnek maradandó emlékei, mint azon benyomások, melyek kora ifjuságunkban lelkünkbe vésődtek. Egy-egy rémséges alak vagy merész kaland, melyet oktan dajkantól hallottunk vagy képtelenségekkel megrakott franczia regényből olvastunk, a kopsorság is elkísér. A szóban levő könyvet ne es szellem lengi át, szelid, erkölcsös érzelmeket olt az ifjuba s mint ilyen nem ajánlhatjuk eléggé a szülők figyelmébe.

Szász Béla neve az irodalom terén tekintélyes hangzással bír s ifjuságunk csak grá láthat önmagának, hogy oly könyvet mondhat számára irrot-nak, melyből finomabb aesthetikai izlést is tanulhat s mely csak mint ilyen is, önmagában maradandó beccsel bír.

(3*)

„KODOLÁNYI“ gazdasági zsebnaptár 1875. Ára 2 frt.

SCHNIERER GYULA jegyzék naplója. Ügyvédek és birák számára 1875. Ára 1 frt 20 kr.

Jegyzék napló mindenki számára 1875. Ára 1 frt 20 kr.

Nemzeti nagy képes naptár. Ára 1 frt.

Protestáns új képes naptár. Ára 50 kr.

Istvánbácsi naptár. Ára 50 kr.

Új honvéd naptár. Ára 60 kr.

ERDÉLYI NAGYOBB-KÉPES NAPTAR Erdély teljes tiszti czimtaráva és egy kalauzzal. Ára 50 kr.

KOSSUTH naptár. Ára 40 kr.

Neveessünk, új humoristák naptár. Ára 40 kr.

Magyar tárcza naptár 1875. Egy csinos fényképpel. Ára 20 kr.

Ugyanaz egy fényképpel, aranyozott borítékban 40 kr.

Illustrirter Kalender u. Novellen Almanach. Herausgegeben von Menk Dittmar. Kann er dieses Kalenders erhalten a Grátis Prämie ein prächtiges Oehl farbenrich-Bild.

Hermannstädter Neuer und alter Haus-Kalender. Preis 20 kr.

Fromme's Wiener Geschäfts- und Auskunfts-Kalender Steif geb. Preis 40 kr.

Almanach du magasin pittoresque Preis 45 kr. sat.

„ATHENAEUM“ nagy képes naptára. Ára 1 frt.

Szótárak:

Latin — német:

GEORGES, ausführliches deutsch-lateinisches Hand-Wörterbuch aus den Quellen zusammengetragen. — Deutsch — lateinischer Theil. 2 Bände. Halblederband 8 fl 70 xr. — Lateinisch — deutscher Theil. 2 Bände. Halblederband 9 fl 60 xr.

INGERSLEV, deutsch-lateinisch und lateinisch-deutsches Schul-Wörterbuch. 2 Bände. Broschirt d. — latein. Theil 2 fl 40 xr. late. — d. Theil 3 fl. Dasselbe gbd. in Halbledr. 1-ter Theil 4 fl 05 xr. 2-ter Theil 3 fl 60 xr.

KOTZUREK, lateinisch — deutsches Wörterbuch zum Gebranche für Gymnasien nach den besten Quellen bearbeitet. Broschirt 1 fl 50 xr.

KREUSSLER und VOLBEDING, Kurzgefasstes latein. — deutsches und deutsch — lateinisches Handwörterbuch mit einem Verzeichnisse lateinischer Abbreviaturen und geographischer Namen. Halblederband 4 fl 60.

Magyar — román:

BARITIU, magyar — román szótár, kötve 3 frt 20 kr., félbörkötésben 4 frt 70.

— zsebszótár, tanodai és magán használatra. Ára 1 frt.

Olasz — német:

TASCHENWÖRTERBUCH, ital. — deutsch und deutsch — italien. Elrototyp. Ausgabe 1 fl 20 xr.

VALENTINI, Taschenwörterbuch der italien. und deutschen Sprache. 6-te Original Auflage. 2 Theile in einem Bande gbd. 4 fl 08 xr.

WEBER, neues vollständiges Wörterbuch der italien. und deutschen Sprache. Stereotyp Ausgabe. Neuer Abdruck. 2 Theile in einem Halblederbande 5 fl 40 xr.

Orosz — német:

SCHMIDT, neues russisch — deutsches und deutsch — russisches Taschenwörterbuch. 2 Theile in einem Bande. Halblederband 2 fl 40 xr.

— Vollständiges russisch — deutsches und deutsch — russisches Wörterbuch zum Gebrauch beider Nationen. 2 Theile in einem Bande gbd. 3 fl 50 xr.

Román — német:

BARCIANU, romanisch — deutsches Wörterbuch. Broschirt 1 fl 6 xr.

Spanyol — német:

FRANCEON, Schul- und Reise Taschenwörterbuch der spanischen und deutschen Sprache. 2 Theile in einem Bande gebunden 3 fl.